

οὐδὲ τὸ παράπαν διαμφισβητεῖται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως.— Ἐπειδὴ δ' αἱ Ἀθῆναι ἐγένοντο ἡ ἐστία τῆς γραμματολογίας καθ' ἣν ἔπασαν τὴν τρίτην περίοδον, διὰ τοῦτο ὁ συγγραφεὺς ὑπογράφει ἐν πρώτοις τὸ ἦθος τοῦ τῶν Ἀθηναίων δήμου. Κατὰ τὸν συγγραφέα λοιπὸν ἡ ἄττικὴ κοινωνία παρὰ πάσας τὰς ἀρετὰς αὐτῆς πάσχει χαρακτηριστικὴν στέρησιν «ἡγουν ἐλλείπουσιν αἱ γυναικες, αἵτινες δρῶσι μετὰ τῆς ἑαυτῶν ἐπιδεικτικότητος, μετὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς συμφύτου ἀρμονίας συμβιβάζουσαι καὶ ἐξευγενίζουσαι» πρβ. σ. 455. Ὅθεν ἡ ἄττικὴ κοινωνία ἔχει μικροῦ δεῖν ἀποκλειστικῶς ἀνδρικὸν χαρακτήρα. Ἐνταῦθα καταπαύων τὸν λόγον ὁ ἐπικριτὴς ἐκφράζει τὴν εὐχὴν ὅπως ὡς τάχιστα προαχθῇ εἰς φῶς ὁ ἐπόμενος (τουτέστιν ὁ τρίτος) τόμος, (1) ἐν ᾧ πραγματεύεται ὁ συγγραφεὺς τὸ ἄττικόν δράμα· ὁ δὲ μεθεπόμενος τόμος, περιέχει τὰς δε τὰς πέντε διατριβὰς 1) πότε συνετέθη ὁ Θεαίτητος τοῦ Πλάτωνος 2) περὶ τῶν νόμων τοῦ αὐτοῦ 3) περὶ τῆς γνησιότητος τῶν διαλέξεων 4) περὶ Ἀριστάρχου τοῦ Σαμίου 5) περὶ Φιλοστράτης. Τελευταῖον προστίθεται πινὰξ τῶν συζητηθέντων καὶ διορθωθέντων χωρίων. Αὐτόδηλον δὲ ὅτι αἱ κατελεγμένοι αὐταὶ ἐπιγραφαὶ σημαίνουσι σπουδαῖα καὶ ἐνδιαφέροντα ζητήματα. Αἱ πραγματεῖαι αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ὡς εἰκὸς εἰσι διδασκτικώταται καὶ παρορμητικώταται καὶ τὰ μάλιστα τῷ ἀναγνώστῃ ἀξιοσύστατοι.

Ἐν Ἀθήναις κατὰ τὰς σχολικὰς διακοπὰς τοῦ 1884.

N. ΠΕΤΡΗΣ

ΑΠΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΕΙΣ ΜΟΣΧΑΝ

ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΕΝΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ἐκ τῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν Δύο Κόσμων.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

ὑπὸ Α. Ν. ΣΒΟΡΩΝΟΥ.

(Συνέχ. ἴδε προηγούμεν. φύλλον)

Ἦτο τότε ἐπικίνδυνον νὰ κἀθητάι τις ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐπὶ τινι στιγμῇ, ἐν πλήρει καταστροφῇ τοῦ Βυζαντίου, ἡ χριστιανωσύνη τῆς Ἀνατολῆς εἶχεν ἐλπίσει βραχεῖαν ἐλπίδα, ὅτε ἔλαβε παρὰ Μωάμεθ τοῦ II, ἐπὶ τῶν αἱματοφύρτων ἔτι ἀνακτόρων τῶν Βλαχρινῶν τὸ περίφημον φυρμάνιον τὸ διατηροῦν τὰ προνόμια τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας, τὸ δικαίωμα τῆς προσκλήσεως συνόδου, καὶ τῆς πληρώσεως τῆς κενῆς πατριαρχικῆς ἑδρας. Τὸ φυρμάνιον διήρκεσε τοσοῦτον, ὅσον διαρκεῖ καλὴ πρόθεσις, καὶ τάχιστα κατέστη νεκρὸν γράμμα. Ὁ κατάλογος τῶν πατριαρχῶν ἀπὸ τῆς κατακτήσεως μέχρι τῶν χρόνων ὅτινες θὰ μᾶς ἐπασχολήσωσιν, εἶναι μακρὸν μαρτυρολόγιον, καὶ πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, μαρτυρολόγιον ἄνευ μεγαλείου. Δὲν εἶναι πλέον τὸ μαρτυρο-

(1) Δημοσιευθεὶς ἄρτιως καὶ οὕτως, ὡς προσημνημονεύσαμεν.

λόγιον ἐκαῖνο τῶν κατακομβῶν καὶ τῶν ἀμφιθεάτρων. Τὸ ἀνατολικὸν δράμα παρίσταται κατὰ Σαίξπηρον, δηλαδὴ μετὰ διαλειμμάτων λίαν κωμικῶν ἐν τῷ μέσῳ κηρύγματος δημοπρασίας καὶ ἀγχόνης. Κατ' ἀνεξάλειπτον παράδοσιν τοῦ Βυζαντινοῦ ἵπποδρομίου ἀκρατεῖς φατρίαὶ ἀντιποιοῦνται τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ματαίων τιμῶν τοῦ Φαναρίου. Αἱ διαμαχόμεναι φατρίαὶ ἔρχονται ἀκαταπαύστως, ἔχουσαι τὰς χεῖρας πλήρεις φλωρίων, ὅπως διεγείρωσι τὴν πλεονεξίαν τοῦ Τούρκου, ὅστις θὰ τὰς ἐλθισμόναι ἴσως, ἀφιέμενος ἐν τῇ φυσικῇ αὐτοῦ νοηρότητι. Ῥαδιουργίαι, καταγγελίαι, ἐξαγορὰ ἀποφάσεων, καὶ πλειοδοσίαι, πάντα τὰ μέσα θεωροῦνται θεμιτὰ ὅπως προκαλέσωσι τὰς ιδιοτροπίας τῶν πασσάδων. Μόλις ἐγκαταστὰς ἐν τῷ θρόνῳ ὁ πατριάρχης βλέπει τὸν ἀνταγωνιστὴν τοῦ πολιτοκοῦντα τὰς πύλας τοῦ Διδανίου οὕτως ποτε μὲν εἶναι ἐπίσκοπος ἀφιχθεὶς ἐξ ἀπωτάτης Ἀσιατικῆς ἐπισκοπῆς, ἔχων πλήρες τὸ βαλάντιον, ποτὲ δὲ φιλόδοξος μοναχός, φυγὼν ἐκ τοῦ Ἄθω, ἐνθα ὑπεβλήθησαν εἰς ἔρانون ὅπως τῷ ἐξασφαλίσωσι τὴν νίκην, ἐξ ἧς θὰ ὠφελήθῃ ἅπαντα ἡ κοινότης. Ὁ τῆς προτεραιᾶς ἐκλεκτός ἔχει κενὸν τὸ βαλάντιον ἐνεκα τῆς ἐκλογῆς του οὐδὲν πλέον τῷ ὑπολείπεται, ἢ νὰ παρχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τοὺς ἀνταγωνιστάς του, ὄντας ὑπορωτέρους· ἂν ἀνισταθῇ τὸν συνετίζουσι κατὰ τὴν διαθέσιν τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ Βεζύρου δι' ἐξορίας ἢ ἀνασκολοπισμοῦ. Ὅταν διατρέχῃ τις ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς χρονικοῖς τὴν ἀθλίαν καὶ δραματικὴν ταύτην ἱστορίαν, νομίζει ὅτι βλέπει ἀύλους σκιὰς, καταδιωκούσας ἀλλήλας ἐν τῷ μέσῳ παραδόξων τραγωδιῶν ἀπαρραλλάκτως ἐν μιᾷ τῶν ἡμετέρων τοῦ Alighievi φάσματα καταχραστῶν ἱεραρχῶν καὶ ἀναθεματισμένων Παπῶν στρέφονται συγκεχυμένα ἐν παραδόξοις βασιάνοις. «Ἐν τῷ μυθῷ τῆς ἀβύσσου, βεβρεγμένης ὑπὸ δακρύων ἁγίων εἶδον ὅμιλον ἐρχόμενον διὰ κυκλοτεροῦς κοιλάδος» σιωπηλὸν καὶ δακρύοντα ἐν βήματι λιταειῶν τοῦ κόσμου «τούτου».

..... Laccendo e lacrimando, al passo che bemno le letane in questo mondo.

Ἄς παρτηρήσωμεν διερχομένην τὴν λυπηρὰν λιτανειὰν ἀπὸ τοῦ Γεναδίου ἐπὶ ἓνα καὶ ἡμισὺν αἰῶνα.

Ὁ Ἰωάσαφ Κωκᾶς, ἀνὴρ φίλος τῆς εἰρήνης, ὡς λέγουσιν οἱ χρονογράφοι, τοιαύτην ἀντίπραξιν ἔσχεν ἐκ τοῦ κλήρου του, ὥστε ἐρρίφθη ἐξ ἀπελπισίας εἰς φρέαρ· εὐσεβεῖς ἄνθρωποι τὸν ἀνέσυρον καὶ ἐθεράπευσαν· ὁ πασσᾶς τὸν ἐξώρισεν ἀφοῦ τῷ ἔκειρε τὸ γένειον, διότι δὲν ἠθέλησε νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὸν γάμον τοῦ ἀρχιεπισκοφυλάκος του μετὰ τῆς χήρας τοῦ δουκὸς τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Μάρκος Χυλοκάραβος τὸν διαδέχεται ὁ Σουλτάνος· τὸν ἐξορίζει ὡσαύτως κατ' ἀπαίτησιν Τραπεζουντίων τινῶν. Ἐκλέγεται ὁ Συμεὼν δαπάνη χιλίων χρυσῶν φλωρίων, εἰτα κατακλείεται ἐν μοναστηρίῳ. Ὁ Διονύσιος ἔσχε τὴν αὐτὴν τύχην. Μάρκος ὁ II, κατηγορηθεὶς ὅτι περιετμήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἀναγκάζεται νὰ δικαιολογήσῃ ἑαυτὸν διὰ τὴν κατηγορίαν ταύτην ἐνώπιον τῆς συνόδου, καὶ οὐχ ἥττον κημνίζεται ἐκ τοῦ θρόνου. Ὁ Σέρβος Ῥαφαήλ ὑπόσχεται νὰ

ἀναβιβάσει τὸν φόρον εἰς δισχίλια δουκάτα, ἀνερχόμενον εἰς χίλια μέχρι τότε· μὴ δυνάμεν δὲ νὰ πληρώσῃ, τῷ θέτουσιν ἄλυσσον ἐπὶ τοῦ τραχήλου, καὶ εἰς ἀγὰς τὸν ὁδηγεῖ οὕτω, τὸν καταλείπει ἐπαιτούμεν ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἔνθα καὶ ἀποθνήσκει ἐκ τῆς δυστυχίας. Ὁ Νήφων κατηγορηθεὶς ἐπὶ οἰκειοποιήσει κληρονομίας, ἐξεδιώχθη ἔχων τὴν βίαν κακομένην. Ὁ Ἰωακὴμ ἀναβιβάσει τὸν φόρον εἰς τρισχίλια φλωρία· ἐξορισθεὶς, ἀνακληθεὶς, καὶ πάλιν ἐξορισθεὶς, ἀποθνήσκει ἐν Βλαχίᾳ. Ὁ Παχώμιος ἐδηλητηριάσθη ὑπὸ μοναχοῦ ἐκ Σηλυμβρίας. Ἰερεμίας ὁ Ι, ἀναχωρεῖ πρὸς περιοδεῖαν εἰς τὴν Κύπρον· ὁ πρωτοσύγγελός του τὸν ἐγκαταλείπει ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ἐπανέρχεται ἐσπευσμένως, πληρώνει, καὶ καταλαμβάνει τὴν θέσιν του. Ὁ λαὸς ἐκδιώκει τὸν παρείσακτον τοῦτον, καὶ ἀγοράζει διὰ τῶν ὁβολῶν τοῦ φερμάνιον ἐπιστροφῆς ὑπὲρ τοῦ Ἰερεμίου. Ἰωάσαφ ὁ ΙΙ ἐπαύθη λόγῳ σιμωνίας· ὁ κληρὸς τὸν καταρᾶται καθ' ὅσον μάλιστα εἶχεν αὐξήσει τὸν φόρον. Γρηγόριος ὁ μονόφθαλμος, ὅστις εἶχεν ἀνατραφῆ ἐπὶ τινος κατέργου, ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Κυρίλλος, πορευόμενος εἰς τὴν ἐξορίαν, ἐπνίγη, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ ἄμμῳ ἐπὶ τινος παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου· διέρχονται Ὀθωμανοί, βλέπουσι σχοινίον, ἐκλαμβάνουσιν ὡς τεθαμμένον ναυάγιον, καὶ ἀποκομίζουσιν οἱ τοῦ πτώμα τοῦ Πατριάρχου τῆς Ἀνατολῆς. Ἄς καταπαύσωμεν ἐνταῦθα τὰς μονοτόνους ταύτας φρικαλεότητας· τοιαύτη σχεδὸν εἶναι μετὰ τινων παραλλαγῶν ἡ ἱστορία ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἱεραρχῶν τούτων.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Σουλτάνου Σελῆμ τοῦ ΙΙ ὁ πατριαρχικός θρόνος κατεῖχετο ὑπὸ Μητροφάνους τοῦ Καισαρείας. Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ, γράφει τις τῶν συγχρόνων ἱεραρχῶν, ἡ σιμωνία κατέστη τοσοῦτον κατὰφορος ὥστε ἐσχηματίσθη πάραυτα μερὶς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Μιχαὴλ Καντακουζηνοῦ, ὅπως ἐκδιώξῃ τὸν ἀσθενῆ τοῦτον ποιμένα. Τῷ προέτεινον, ὅπως ἐγκαταλίπῃ τὴν θέσιν, τὰς δύο ἐπισκοπὰς τῆς Λαρίσης καὶ Χίου· ἐδέχθη· ἐπώλησε τὴν πρώτην καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὴν δευτέραν. Ἡ σύνοδος συνήλθε τότε, ὅπως φροντίσῃ περὶ τῆς διαδοχῆς του, ἐν τῇ πενιχρῇ μητροπόλει, ἔνθα εἰσηγάγομεν τὸν ἀναγνώστην. Ἐκεῖ ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἱεράρχου. Τότε, ὡς καὶ νῦν, οἱ ἱεράρχαι τῶν μάλλον ἀπομεμακρυσμένων ἐκκλησιῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς Μεσοποταμίας, ἀνέπτυσσον ἀκατάβλητον δραστηριότητα ὅπως πορευθῶσιν εἰς τὰς ἐκλογὰς ταύτας, ἀνανεομένους ἐν τούτοις κατὰ τόσον συχνὰ διαλείμματα. Ἐξ ἀπάντων ἐκείνων τῶν ἐμπορικῶν πλοιαρίων τῶν λιμένων τῆς Ἀνατολῆς, ἅτινα συναθροίζονται ἀνὰ πᾶσαν νύκτα εἰς τοὺς ἑπτὰ Πύργους, καὶ τὰ τὰ ὑποῖα ἡ πρωὶνὴ αὔρα ὠθεῖ εἰς τὸν Βόσπορον, ἐβλεπέ τις ἀποβιβαζομένους εἰς τὰς ἀποβάθρας τοῦ Κερατείου Κόλπου τοὺς ἐπισκόπους τῆς Θράκης καὶ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοὺς Πατριάρχας Ἱεροσολύμων Ἀντιοχείας καὶ Ἀλεξανδρείας. Οἱ σεβάσμιμοι οὗτοι ὁδοιπόροι ἀποβιβάζονται μετὰ μετρίας ἀποσκευῆς, ὡς οἱ ἀπόστολοι τῶν πρώτων ἐκκλησιῶν μετὰ βάρβδου εἰς τὴν χεῖρα, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ διακό-

νου φέροντος τὸ εὐαγγέλιον αὐτῶν ἐντὸς τάπητος. Πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν, πολλάκις γέροντες κατὰλευκοὶ ὑπὸ τῶν ἐτῶν καὶ τῶν μόχθων, διέβησαν τὸν Ταῦρον ἢ τὸν Αἴμον, καὶ καθυστέρησαν πολλὰς ἐβδομάδας κατὰ θάλασσαν ἕνεκα ἐναντίων ἀνέμων, ἀψηφούντες πάντα πόνον ὅπως φέρωσιν εἰς τὴν σύνοδον τὸ ψηφοδέλτιον τὸ μέλλον νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θρίαμβον τῆς μερίδος των. Καὶ ἐν τοῖς μάλλον ἐμπαθέσι βουλευτηρίοις τῶν ἡμετέρων χρόνων οἱ κομματάρχαι θὰ ἐδυσκολεύοντο νὰ εὐρωσι τοσοῦτον πιστὰς ψήφους. Ἀλλὰ τῇ ἀποβάσει των οἱ ἱεράρχαι σπεύδουσιν εἰς τὰς σκολιὰς ὁδοὺς τὰς ἀγούσας πρὸς τὸ Φανάριον· ἕκαστος ζητεῖ κατάλυμα παρὰ τοῖς προεξάρχουσιν τῆς ἐπ' ῥχίας του ἢ τοῦ κόμματός του, ἐνδύεται τὸν μανδύαν καὶ τὴν μίτραν, λαμβάνει τὸ ποιμενικὸν σκῆπτρον, καὶ πορεύεται νὰ καθήσῃ ἐν τῇ πατριαρχικῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ θέσει, ἣν τῷ ὀρίζει ἡ ἱεραρχικὴ τάξις του. Ὁ κατώτερος κληρὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως πληροῖ τὸν χορόν, τὸ δὲ πλῆθος τῶν πιστῶν συνωθεῖται ἐν τῷ νάρθηκι. Τρία ὀνόματα προτείνονται εἰς τὴν λαϊκὴν ἀνευφημίαν· πολλάκις τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐγείρουσι καταιγίδας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ζωηροῦ τοῦτου λαοῦ, οὗτινος ἅπας ὁ πολιτικὸς βίος ἀπεσύρθη ἐν τούτῳ μόνον τῷ θεσμῷ. Κραυγαὶ διασταυροῦνται, ἐγγχειρίδια συγκρούονται, καὶ αἷμα ῥέει ἐν τῷ οἴκῳ τῆς εἰρήνης· ἀποκομίζουσι λεμβοῦχόν τινα τοῦ λιμένου πληγωθέντα ἐν τῇ διαμάχῃ· ἡ παρὰ τῇ θύρᾳ φρουρούσα τουρκικὴ φρουρὰ δράττεται τῶν ὅπλων, καὶ ἡ τάξις ἀποκαθίσταται· ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῆς. Μετὰ πολλὰς κραυγὰς καὶ λογομαχίας ἕτερον ὄνομα ῥίπτεται πρὸς τὸ πλῆθος· ἂν ἔχῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν εὐνοίαν τῆς στιγμῆς, ἐνθουσιώδη «ζήτω» κλονίζουσι τὰς παλαιὰς δοκοὺς τῆς ὁροφῆς καὶ ἡ χαρὰ ἀναφαίνεται ἐφ' ὅλων τῶν ἀπλοϊκῶν τούτων φυσιογνωμιῶν, ἐτοιμῶν πάντοτε τὰ πάντα νὰ ἐλπίζωσι παρὰ νέου ἀνδρός. Ἐπὶ τέλους ὁ μέγας λογοθέτης πορεύεται νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς συνόδου εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τῆς Πύλης· μόνον μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ φερμάνιου δύναται ἡ χηρεύουσα ἐκκλησία νὰ χαιρετίσῃ τὸν νέον ποιμένα τῆς.

Ἡ σύνοδος, ἡ συνεληθεῖσα μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Μητροφάνους τὸ ἔαρ τοῦ 1572 φαίνεται ὅτι ἔσχε τὴν εἰλικρινῆ ἐπιθυμίαν νὰ παράσχῃ κρείττονας ἡμέρας τῷ ὀρθοδόξῳ κόσμῳ καὶ νὰ καταπαύσῃ τὰ ἐρημοῦντα αὐτὸν σκάνδαλα. Ἐν τῶν πρώτων ὀνομάτων τῶν προταθέντων τῷ λαῷ ἦτο τὸ τοῦ Ἰερεμίου, ὅστις, ἔλεγον, ἐποίμαινεν ἐν πνεύματι Κυρίου τὴν σπουδαίαν ἐπισκοπὴν Λαρίσης. Ὁμόφωνοι ἀνευφημίαι τὸν ὑπεδέχθησαν, ἡ ἐκλογὴ τῆς συνόδου ἐπεκύρωσε τὴν εὐχὴν τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ τοποτηρητὴς τῆς χηρευούσης ἑδρας ἀνήγγειλε πρὸς τὸ πλῆθος, ὅτι ὤφειλε νὰ δέηται τοῦ Ὑψίστου ὅπως σκέπῃ Ἰερεμὴν τὸν ΙΙ ἀρχηγὸν καὶ ποιμένα τῆς οἰκουμένης ἐκκλησίας.

Ὁ εἰς τὸ ὕπατον τοῦτο ἀξίωμα καλούμενος ἱεράρχης ἦτο ἀνὴρ νέος ἔτι μόλις τεσσαρακοντούτης. Εἶχε γεννηθῇ ἐν Ἀγχιάλῳ, μικρῇ κώμῃ ἀλιέων ἐν ταῖς νοτίαις ὑπωρεῖαις τοῦ Αἴμου ἐπὶ ἀποκρήνου ἀκτῆς τῆς Μαύρης θαλάσσης ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ὁρμου τοῦ Πύργου. Ἡ πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸν

σχῆμα κλίσις του τὸν ὠδήγησεν ἐνωρὶς παρὰ τῷ μητροπολίτῃ Τυρνόβου, θεολόγῳ μεγάλῃς φήμης. Ὁ Ἱερεμίας ἔλαβε μετὰ τῆς ιεροσύνης τὴν μοναρχικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἥτις ἐγύμναζε τὸν νοῦν νὰ παλαιῇ δεξιῶς ὑπὲρ ἢ κατὰ κειμένου τιγός, ἀλλ' ἥτις ἡμέλει νὰ τὸν προετοιμάσῃ πρὸς τὰς μάχας τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ πραγματικοῦ βίου. Ὁ ἀνώτατος κληρὸς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐστρατολογεῖτο, ὡς ὁ ἡμέτερος ἐκ τοῦ εὐρέος ἐκείνου φυτωρίου τῶν κοσμικῶν ιερέων, ποιμένων μικρῶν ἐνωρίων ἐν διαρκεῖ συναφείᾳ μετὰ τοῦ λαοῦ ὄντων, συμμεριζομένων τὰς ιδέας του, γινωσκόντων τὰς ἀνάγκας του, καὶ προκατειλημμένων ὑπὸ τῶν δυστυχῶν του. Ἐξήρχετο ἀποκλειστικῶς εἴτε ἐκ τῶν μοναστηρίων εἴτε ἐκ τοῦ ἐπιτελείου ἐκείνου τῶν νεαρῶν διακόνων, τῶν προωρισμένων διὰ τὰ ἀξιώματα, πλανωμένων δὲ ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν ἐπισκοπῶν, παρισταμένων ἐν ταῖς πανδήμοις ἐορταῖς, κρατούντων τὴν λογιστικότητα τοῦ ιεράρχου, καὶ διδασκομένων ἐν τῇ σχολῇ ἐκείνῃ τὴν ὕλικὴν ἴσως διαχειρίσιν ἐπισκοπῆς μᾶλλον ἢ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς καθοδήγησιν. Ὁ Ἱερεμίας ἀνέπτυξεν ἐν τῇ δοκιμασίᾳ ταύτῃ προτερήματα, ἅτινα ἤρσαν τοῖς προστάταις αὐτοῦ, καθ' ὅσον τὸν ὥρισαν παρὰ τὴν ἡλικίαν του διὰ τὴν μητροπολιτικὴν ἐδρὰν τῆς Λαρίσης, ἥτις ἦτο μία τῶν σπουδαιοτέρων ἐπισκοπῶν τῆς Θράκης καὶ τῶν μᾶλλον ὀχληρῶν διαμονῶν. Διηγῆθημεν ἐσχάτως πῶς ἐσπέραν τινὰ τοῦ ταξιδίου ἡμῶν μᾶς ὑπεδέχθη ὁ πρωτοσύγγελος ἐν τῇ παλαιᾷ οἰκίᾳ τῆς μητροπόλεως, λέγων ἡμῖν ὅτι ὁ προϊστάμενός του εὐρίσκεται εἰς Φανάριον πρὸ ἐνὸς ἔτους καὶ πλέον. Οὕτως ἐπραττεν ἀναμφιδόλως καὶ ὁ προκατόχος του Ἱερεμίας, ἀπηυδνηκὸς ἐκ τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐξορίας ἦτο ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ συμμετέσχε τῆς ἐκλογῆς, ἥτις τῷ ὥρισε τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, διότι τὸν βλέπομεν ἱερουργοῦντα ἐπισήμως ἐν τῇ ἐορτῇ τῆς Ἀναλήψεως, συμπιπτούσῃ κατὰ τὸ 1572, δέκα ἡμέρας μετὰ τὴν 15 Μαΐου.

Σύγχρονος ἱστορικὸς, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Γκερλάσχ, κατέλιπεν ἡμῖν πιστοτάτην εἰκόνα τοῦ νέου πατριάρχου. Ὁ Ἱερεμίας ἦτον ἀνὴρ ὑψηλοῦ ἀναστήματος, πολὺσπερ, καὶ μειλιχίου καὶ ἀταράχου προσώπου. Μετριῶφρων καὶ ἠθικὸς, διώκησεν εἰρηνικῶς τὴν τῆς Λαρίσης ἐπισκοπὴν του· ἀλλ' ἦτο χαρκτηρὸς ῥαθύμου, καὶ ὁ ὅλως μοναστικὸς βίος του τὸν προώριζε διὰ τὰς ἀρετὰς τοῦ μοναστηρίου μᾶλλον ἢ διὰ τὴν διαχείρισιν τῶν μεγάλων τῆς ἐκκλησίας ὑποθέσεων. Οἱ ἐπίσημοι βιογράφοι προσθέττουσι πλείστας ἄλλας λεπτομερείας τῆς εἰκόνης του· πᾶς τις εἶναι ἐλεύθερος νὰ τοὺς πιστεύῃ, ἀλλὰ τὰ ἀκριβῆ χαρακτηριστικὰ τοῦ Γκερλάσχ μᾶς ζωγραφίζουσιν ἀρκούντως τὸν ιεράρχην τῆς Ἀνατολῆς· τοῦτ' ἐστὶν ἀγαθὸν ἀσθενῆ, λυμπατικῆς κράσεως, καὶ πρῶτον καὶ μακαρίας φυσιογνωμίας.

II.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ ἀνὴρ ὅστις ἐκάθησε τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναλήψεως τοῦ ἔτους 1572, ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, καὶ τὸν ὁποῖον ὁ ὀρθόδοξος λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἤλθε νὰ

«λατρεύσῃ» κατὰ τὸν καθιερωμένον τύπον, πρὶν ἢ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὴν οἰκουμενικὴν εὐλογίαν. Τοιοῦτος ἦτον ὁ ιεράρχης, ὅστις ἐμελλε νὰ προεδρεύσῃ τῶν τυχῶν τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ὥραν τῆς σοβαρᾶς κρίσεως τὴν ὁποίαν διήρχοντο ἡ τε Ἀνατολὴ καὶ αἱ ἐκκλησίαι ἀπάσης τῆς χριστιανοσύνης. Τὸ προηγούμενον ἔτος, ὁ Ἰσλάμ εἶχε λάβῃ τὸ πρῶτον μέγα κτύπημα ἐν τῇ καρδίᾳ· αἱ ἡχοὶ τῶν τηλεβόλων τῆς Ναυπάκτου διήγειρον ἐπὶ τῶν ὑποδεδουλωμένων ἀκτῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀσίας ἀδαμάστους ἐλπίδας· οἱ ῥαγιάδες γνωρίζοντες κακῶς τὸν Ἰσπανὸν τοῦ Ἑσκουριάλ, παντοδύναμον μὲν ἀλλ' ἄγαν δυτικόν, ὠνειρεύοντο, νικηφόρον σταυροφορίαν, καὶ ἐβλεπον ἤδη τὸ ξίφος τοῦ Δὸν Ζουάν, ἀπελευθεροῦν τὰς μητέρας ἐκκλησίας τοῦ ἀνατολικοῦ κόσμου. θὰ ἐκραύγαζον αὐτομάτως ὡς ὁ Πῖος V. λαμβάνων τὴν εἰδήσιν τῆς Ναυπάκτου. «Εἰς ἀνὴρ ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦτο Ἰωάννης!» Ὑπὸ φυσικῆς ἀμοιβαίουτητος οἱ Τούρκοι συναισθανόμενοι ὅτι ἔβρεμον ὑπὸ τὴν χεῖρά των τὰ χριστιανικὰ στοιχεῖα, ἔσταντο ἐτοιμοὶ πρὸς ἀπηνεῖς καταπιέσεις. Ἐν ᾧ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς ἠπειλεῖτο ὑπὸ τῆς ὀργῆς τῶν κυρίων αὐτῆς, ἡ ἐκκλησία τῆς Δύσεως διήρχετο τὴν ἀγωνίαν τῆς μεταρρυθμίσεως· ἡ σύνοδος τῶν Τριάκοντα ἔληξε πρὸ μικροῦ, ἐπιληφθεῖσα πάντων τῶν ζητημάτων τῆς πίστεως χωρὶς νὰ κατορθώσῃ νὰ εἰρηνοποιήσῃ τὰς συνειδήσεις. Σίξτος ὁ Πέμπτος παρὰ πᾶσαν τὴν σταθερότητα αὐτοῦ καὶ τὰ φῶτα ἡτοιμάζετο νὰ ῥίψῃ τὴν βακτηρίαν του, ὅπως παῖξῃ καὶ ἀπωλέσῃ τὸ τελευταῖον μέρος τῆς ῥωμαϊκῆς εὐφυΐας ἀντὶ τῆς ἀγγλο-γερμανικῆς εὐφυΐας, ἐκ τῆς τέφρας τοῦ Λουθήρου καὶ Καλθίνου ἐγεννῶντο ἄπειροι ἀλλόκοτοι ἢ ἀνησυχητικαὶ αἱρέσεις ἐν Ἰταλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἑλβετίᾳ, Κάτω χώραις, καὶ ἐν τῇ δυστυχεῖ Γερμανίᾳ πρὸ πάντων, ἐνθα τὸ Παλατινατὸν ἤλλαξε θρησκείαν τετράκις ἐν διαστήματι δέκα πέντε ἐτῶν. Οὐδέποτε, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν βαρβάρων ἐκλονίσθη ἡ Εὐρώπη τοσοῦτον σφοδρῶς, διατελοῦσα σύμπασα ἔρμαιον τῆς ὀργῆς, τῶν στεναγμῶν, καὶ ποταμῶν αἵματος, ἅτινα εἶναι ἡ ἀναπόφευκτος ἐξαγορά, πάσης μεγάλῃς μεταρρυθμίσεως τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως. — Ὅτε ὁ Ἱερεμίας ἐπορεύθη κατὰ τὸ σύνθημα πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλλίας, κατ' αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ἔτος 1572 ἠδυνήθη νὰ μάθῃ ἐκ στόματός του ὅποια ἦτο ἡ νύξ τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου, καὶ ὅτι τὸ κράτος τῶν Σουλτάνων δὲν εἶχε τὸ μονοπώλιον τῶν τραγικῶν ἐπισοδείων.

(ἔπεται συνέχεια)

ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ ΑΜΑΞΗΛΑΤΗΣ

Μεταξὺ τῶν διασωθέντων χειρογράφων τοῦ διασώμου βαρβιτιστοῦ Παγανίνη, εὐρέθη τὸ ἀκόλουθον λίαν ἐνδιαφέρον ἐπισόδιον: «Ἡμέραν τινὰ» διηγεῖται ὁ Παγανίνης, διέτρεχον πεζῇ τὰς ὁδοὺς τῆς Βιέννης, ὁπότε αἰφνης ἐξερράγη θύελλα.